ఆడవలసిన అబద్ధం

అతని పేరుతో మనకు ప్రసక్తిలేదు. అది చాలా సామాన్యమైన పేరు. ఆ పేరుగలవారు ఆంధ్రదేశంలో అనేకమంది ఉంటారు. మాటవరసకు అతన్ని నేతిసుబ్బారావు అని పిలుద్దాం.

ప్రతివాడికీ జీవయాత్ర విశాలమైన తారురోడ్ల మీద సుఖకరమైన మోటార్లలో ప్రారంభంకావటం అసంభవమే. కాని దారి అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడూ చదునుగా కనిపించకపోతే సామాన్యవ్యక్తికి పిచ్చిఅయినా ఎత్తుతుంది. ఆత్మహత్య అయినా చేసుకుంటాడు.

సుబ్బారావు ఏవిధంగానూ అసామాన్యవ్యక్తి కాదు. సామాన్యమానవుడు చెయ్యలేనిపని అతనేదీ చెయ్యలేదు. అయినా అతని జీవయాత్ర ముళ్ళకంచెల మధ్య ప్రారంభమై భయంకరమైన ఊబిలోకి తీసుకుపోయింది అతన్ని. రెండు

సంవత్సరాలపాటు అతనికి పూర్తిగా మతిచెడిపోయింది. ఇంకా రెండునెలల్లో అతనికి మంచిరోజులు వస్తున్నవనగా అతను ఆత్మహత్య కూడా చేసుకో జూచాడు. అందులోకూడా విధి తనకు విరుద్ధంగానే నడవాలా అని అతను చింతించాడు. అతని ఆత్మహత్యాప్రయత్నం జయప్రదం కాలేదు.

ఇంతకూ ఆరోజులన్నీ గడిచిపోయినై. ఇరవై మూడేళ్ల వార్ధక్యం కాదు. అందరిచేతనూ గర్హించబడే భీమా కంపెనీ ఏజంటుపని ప్రారంభించి సుబ్బారావు నెలకు నూరు, నూటయాభై సంపాదనలో పడ్డాడు. అతనికిప్పుడేమీ కొరతలేదు. అతన్ని అందరూ ఎంతో దయతో చూస్తారు, లోపల ఏమను కుంటారో ఈశ్వరుడికెరుక. పైకి అతన్ని ఎవ్వరూ అసహ్యించుకున్నట్టు కనిపించరు.

ప్రపంచంలో ఇంతమంది గొప్పవాళ్లున్నారు – కళాపోషకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, ఉపన్యాసకులు, రచయితలు – వాళ్ళ జాబితాకు అంతులేదు. అనుదినమూ అతనికి కనిపించేవారిలో సగంమంది పేర్లు ఏదో కారణంవల్ల ఆంధ్రదేశానికి బాగా పరిచయములైనవే. వారితో తనకు పరిచయం కలగటమే తనభాగ్యం అనుకునేవాడు సుబ్బారావు. అతని పేరెంత సామాన్యమైనదో అతనుకూడా అంత సామాన్యుడే కద! అతనిచేత గొప్పవారికింద గణింపబడే వారి కందరికీ ఏహ్యంగా గోచరించే ప్రపంచం సుబ్బారావుకు చాలా ఆనంద మయంగా కనిపించింది. ఇరవైమూడు సంవత్సరాలపాటు అన్నివిధాల ప్రాపంచికసుఖాలకూ దూరుడై ఉండిన సుబ్బారావు తాను చిట్టచివరకు ఈ ప్రపంచంలో సుఖపడటం భగవంతుడియొక్క దయవల్ల ననీ, ప్రపంచం తనకు చూపిన ఆదరంవల్ల నమ్మాడే కాని తన ప్రజ్ఞవల్లనని అనుకోలేదు. ఇంతకాలమూ తనప్రజ్ఞ ఏమి చెయ్యగలిగింది?

అతని కల్లా ఒక్కటేకోరిక – జరిగినదంతా స్మరణకైనా రాకూడదని. గతాన్ని అతను పూర్తిగా విసర్జించాడు; అందులో తన కేమీ మిగిలిలేదు – కనీసం అత డట్లా భావించుకున్నాడు.

పూర్తిగా రెండు సంవత్సరాలపాటు సుబ్బారావు తన కష్టదశను మరిచి ఈ నూతన జీవితాన్ని ఆరంభించాడు. పాతస్నేహితుణ్ణి ఒక్కణ్ణి అయినా పోగొట్టుకోకుండా రోజూ కొత్తస్నేహితులను సంపాదించుకుంటున్నందుకు అతడు చాలా గర్వపడేవాడు. ఆరోజుకారోజు అతని ఆర్జనకూడా జాస్తి అవు తున్నది. కొద్దిరోజుల క్రితమే అతను వెనక తీసుకొన్న రెండువేల పాలసీకాక మరొక మూడువేలకు మరొకపాలసీ తన కంపెనీలో తీసుకున్నాడు. అదికాక

అతని పేర బాంకులో ఒక వెయ్యిరూపాయల డిపాజిటుకూడా ఉన్నది. అతను ఎక్కువడబ్బు ఖర్చుపెట్టే మనిషికాడు. మంచి దుస్తులూ, మంచి ఆహారమూ, మంచి ఇల్లూ మించి అతను కోరిందేదీ లేదు – ఒక్కటితప్ప, మంచిభార్య! అతని సామాన్యతను సహించగల మంచిభార్య - అదీ అతను గాఢంగా కోరింది. అది అతనికి తీరని కోర్కె అయిపోయింది. అతనికి అందమనేది కూడా తెలియదు పాపం. అతని స్నేహితులలో గొప్ప చిత్రకారుడొకడున్నాడు. అతను మధ్యమధ్య ఏ దృశ్యమో ఏ స్త్రీనో చూసి, ఆహా! ఏమి సౌందర్యం!" అనే వాడు. ఆ సౌందర్యం ఎక్కడ ఉందో, దాని స్వరూపమేమిటో గ్రహింతామని సుబ్బారావు విశ్వప్రయత్నం చేసికూడా విఫలుడైనాడు. సుబ్బారావుకు సౌందర్య పిపాస కలిగింతామనే సదుద్దేశంతో ఆ చిత్రకారుడు "నీకు అందంగా కనిపించే మొహాలు నాకు చూపిస్తూ ఉండు!" అన్నాడు సుబ్బారావుతో. సుబ్బారావు చూపించాడు. చిత్రకారుడు నిస్పృహుడైనాడు. కాని ఆ చిత్రకారుడు ఒకపని చెయ్యవలసింది. సుబ్బారావు కళ్ళకు అందంగా కనిపించిన మొహాల తాలూకు మనుష్యుల ప్రకృతి ఎటువంటిదో విచారించి ఉండవలసింది. వారంతా సాధు వులు, మంచివారికింద పరిగణింపబడదగినవారు!

సుబ్బారావు తనకు "ఆకన్ను" లేదనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

మరొక గాయకుడైన స్నేహితుడు సుబ్బారావుకు "ఆ చెవి" కూడా లేదని నిరూపించాడు. సుబ్బారావు దిగులుపడలేదు. తనను భగవంతుడట్లా సృష్టించాడు. అంతే!

"నాకు అందమైన భార్య అవసరంలేదు. నేనామె సౌందర్యం అనుభ వించలేను. అప్పుడామెకు చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఎన్నడూ ఎవరితోనూ పోట్లాడనిది, ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండగలది, సులభంగా తృప్తిపడగలది, నన్ను చూసి అసహ్యపడనిది అయిన భార్య నాకు చాలు!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. మరుక్షణం అతనికి తన కోరిక గొంతెమ్మకోరిక మాదిరిగా కని పించింది. ఎందుకంటే, రాజాధిరాజుకైనా అంతకన్నా ఎక్కువకోరిక ఉండ నవసరంలేనట్టు కనపడ్డది. కాని అంతకన్న తక్కువ భార్యతో తనకు సుఖం ఉండదని అతను గ్రహించాడు.

"ఈ కోరిక తీరని కోరికే. పోనీ, యావజ్జీవమూ ఇట్లాగే బ్రహ్మచర్యంలో ఉంటాను. ఒక నేతి సుబ్బారావుకు ఒక్క తీరనికోరిక ఉండటం అసహజమా ఏమిటి?" అని అతను నిట్టూర్పువిడిచాడు. భార్యకోసరం వాంఛించటమే తను మానుకుందామనికూడా అతను ప్రయత్నంచేశాడు. కాని అతని ప్రయత్నం లేకుండానే అది సముద్రతరంగంమాదిరిగా అతని మీద విరుచుకుపడేది.

అన్నివిధాలా తను అసమర్థుడు కావచ్చును. కాని తనలో ప్రేమించేశక్తి ఉన్నది. తనహృదయం ప్రేమతో నిండి పొర్లి కూడా పోతున్నది. తనకు ఆశక్తినిచ్చిన ప్రకృతి దాన్ని సద్వినియోగంచేసే అధికారంకూడా ఇచ్చింది. తను తనకు తగినభార్యకోసం – తన ప్రేమకు నిజంగా పాత్రురాలయే స్త్రీకోసం – ఎందుకు వెతకకూడదూ?

కాని అతను ఆ అన్వేషణ ఎన్నడూ ప్రారంభించలేదు. అతని అంతరంగిక స్నేహితులు ఒకరిద్దరు అతన్ని ప్రోత్సహించారు కూడాను. కాని అతను భార్యకోసరం ప్రయత్నాలు ప్రారంభించలేదు. "ఇప్పుడు కాదు. నేనింకా గట్టి తీర్మానానికి రాలేకుండా ఉన్నాను." అని అతను తప్పించుకునేవాడు. అతను ఖయాళీమనిషి కాడని వారెరుగుదురు. అందుకని వారు అతని సందేహానికి కారణం ఉంటుందని నమ్మి ఊరుకున్నారు.

రోజులు గడిచినై.

ఒకనాడుదయం అయిదుగంటలకు అతను పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు. కిటికీలోనుంచి చక్కని చల్లగాలి వీస్తున్నది. కిటికీబయట ఉన్న ఒక చిన్న పూలమొక్క అతన్ని చూసి నవ్వింది.

"వసంతకాలం వచ్చింది?" అన్నది పూలమొక్క. "నాకోసం కాదు!" అనుకుని సుబ్బారావు తల అడ్డంగా తిప్పాడు దీనంగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

అతను లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని స్నానం చేసేటప్పటికి అతనికి పనిచేస్తున్న కుర్రవాడు ఇల్లు చిమ్మి కాఫీహోటలుకు వెళ్ళి అతనికి కావలసిన ఫలహారమూ, వస్తూవస్తూ పోస్టాఫీసునుంచి ఉత్తరాలూ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టాడు.

ఆనాడు అతనికి రెండే ఉత్తరాలు వచ్చినై. ఒకటి బీమాకంపెనీనించి. ఆ ఉత్తరం చూసి సుబ్బారావు అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కంపెనీవారు అతన్ని చాలా రహస్యమైనటువంటి ఒక పనిమీద నియోగించారు, అంతకుపూర్వం ఎన్నడూ అటువంటిది అతనికి జరగలేదు; మనిషి చాలా కంగారుపడిపోయినాడు సంతోషంతో.

ఆ కంగారులోనే రెండో ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలుపెట్టాడు,

" 'చిరంజీవి'.... కంపెనీవారు ఇంతమంది ఏజంట్లలోనించి తన్నే ఎందుకు ఎన్నుకున్నారో... 'నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును'.... అయితే తనతో కంపెనీవారు చాలా తృప్తిపడ్డారన్న మాట. లేకపోతే తనయందు వారికంత నమ్మకం.... 'మీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినా ఆయన ఇప్పుడు చచ్చి స్వర్గాన' ఇది మంచి అవకాశం. ఈ దెబ్బతో తన్ను కంపెనీవారు ఏ జిల్లాకో ఏజంటుగా పారేసినా ఆశ్చర్యం లేదు."

ఉత్తరమంతా పూర్తిచేసిన తరువాత తనకు అందులోని సారాంశం ఈషణ్మాత్రమైనా బోధపడలేదని సుబ్బారావు కనుక్కున్నాడు. అతను కాస్త మనస్సు నిలకడ చేసుకుని ఉత్తరం ఒక్కసారి పైనించి కిందికి చూశాడు. ఆ దస్తూరి ఎవరిదీ? కింద దస్కతు చూశాడు, "వెంకటరమణయ్య" అని ఉంది. ఎవరీ వెంకటరమణయ్య?

జాగ్రత్తగా ఉత్తరం మొదట మొదలుపెట్టి తిరిగీ చదవటం మొదలు పెట్టాడు.

"చిరంజీవి నేతి సుబ్బారావును (ఫలాని) వెంకటరమణయ్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా ఆశీర్వదించి వ్రాయునది. ఈ ఉత్తరం చూసి నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును. నీ మామగారు పది సంవత్సరాలక్రితం చనిపోయినప్పటినించీ నీ భార్య అయిన సీతారామమ్మను నేను పెంచుతూ వచ్చినాను గనుక నేను నీకు మామగారి తుల్యుడను, తండ్రివంటివాణ్ణి. నాకు నీ మేలున్నూ, నీ భార్య మేలున్నూ తప్ప మరేమీ ఎక్కువకాదు. నీకు నీ మామగారు చాలా అపకారము చేసినమాట వాస్తవమే. కాని నీ భార్య చాలా యోగ్యురాలు. పెంచిన మమకారం కావచ్చును. నాకు నా కుమార్తె కంటె ఉత్తమురాలు కనిపించదు. నీవు నీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినప్పటికిన్నీ పిల్లదాని అమాయకత్వము చూసి దాన్ని నీ భార్యగా తిరిగి స్వీకరించమని నేను నిన్ను పెద్దవాడనో చిన్నవాడనో ప్రార్థించుతున్నాను. మా సీత నాయందు ఎంత ప్రేమగలదయినప్పటికీ దాని మనస్సు భర్తమీదికి పోతున్నదని తెలియవచ్చినది. అది సహజమే. నేను మిమ్మల్నిద్దర్నీ కలపవలసిన బాధ్యతను గుర్తించినవాడినై, నీవు నా సలహాను అతిక్రమించవని నమ్ముతూ, పిల్లను తీసుకుని బయలుదేరుతున్నాను. రేపు ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు మాకొరకు నిరీక్షించుచుండేది.

వెంకటరమణయ్య"

ఆ ఉత్తరం చూసి అతను అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు, మరి రెండుసార్లు చదివి చూసినా ఆ మాటలన్నీ అక్కడే ఉన్నై. ఉత్తరం తనది అవునో కాదో అని కవరుమీద చిరునామా చూశాడు. ఉత్తరం తనదే. ఆ ఊళ్ళోనే మరొక నేతిసుబ్బారా వున్నమాట నిజమేకాని ఆయన ఇన్స్యూరెన్సు ఏజంటూ కాదూ, ఆయన డెబ్భయి అయిదేళ్ళవాడుకూడానూ. ఈ ఉత్తరం ఆయనది కావటం అసంభవం. ఉత్తరం తనదే. అయితే?....

ఎనిమిదయింది. ఇంకోగంటలో వస్తారు ఆ వెంకటరమణయ్యా, సీతారామమ్మా! సీతారామమ్మ — సామాన్యమైన పేరే.

సరిగా తొమ్మిదీ అయిదింటికి బండి వచ్చి సుబ్బారావింటిముందాగింది. ఆ బండిలోంచి ఒక నలభై సంవత్సరాలవయస్సుగల ఒక పెద్దమనిషి, అంతే వయస్సుగల ఒక వితంతువూ, ఒక ఇరవై సంవత్సరాల వయస్సుగల ఒక పిల్లా దిగారు; లోపలికి వచ్చారు.

సుబ్బారావు మర్యాదగా లేచి నుంచున్నాడు అతనికి మాట్లాడటానికి ఏమీ కనిపించలేదు. అతనాప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు.

"నీభార్యను నీకు వప్పగించాం నాయనా మాపని అయిపోయింది. ఇక నీయిష్టం, ఆవిడయిష్టం!" అన్నది వితంతువు.

వెంకటరమణయ్య — మరి ఆ పెద్దమనిషి వెంకటరమణయ్యగారే అయి ఉండాలి — సుబ్బారావును సమీపించి బలవంతాన దుఃఖం ఆపుకుంటున్నవాడల్లే "ఆ పిల్లమీద నాకున్న ప్రేమ నీకిప్పుడుండదు పైగా నీ మామగారు చేసిన పాడుపని నిన్ను కొంత కలవరపెట్టి కూడా ఉండాలి. అందుచేత నీభార్యమీద నీకు చప్పున ప్రేమ పుట్టకపోవచ్చును. కానీ ఆ పిల్లను చాతనయినంతవరకు దయతో చూస్తానని నాకు వాగ్దానం చెయ్యి నీకోసం వారంరోజులనించీ తపిస్తున్నది, అది నేను అనవలిసినమాట కాకపోయినప్పటికీ నీభార్యను ఏలు, మాను. నేను నిన్ను నిర్బధించలేను. కానీ ఏకారణంచేతగాని దాని మనసు నొప్పించవద్దు. అది నాకోరిక." అని ఆ పెద్దమనిషి చెయ్యి చాచాడు.

సుబ్బారావు మారుమాట్లాడకుండా తనచెయ్యి అందించాడు.

వెంకటరమణయ్యగారి దైన్యం తాత్కాలికంగా ఒక చిరునవ్వుతో కప్పబడినట్లయింది.

"నువు మంచివాడల్లే కనిపిస్తున్నావు నాయనా! జరిగిందంతా మరిచిపో గలిగితే నీవూ నీభార్యా చాలా సుఖపడతారని నాకు ధైర్యం ఉంది. సీత వెర్రిపని తలపెట్టిందనుకున్నాను అది పొరపాటే!"

సుబ్బారావు అప్పటికీ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని మొహం చాలా శాంతంగా ఉంది కాని అతని మనస్సు అదివరకెన్నడూ ఆలోచించనంత వేగంతో ఆలోచిస్తున్నది. ఇక ఆ వెంకటరమణయ్యగారూ, ఆ వితంతువూ వెళ్ళిపోతారు. ఆ పిల్ల — ఎంత అందమైన మొహం! — ఆ పిల్లా తనూ అయిపోతారు. అప్పుడు తను ఆమెతో మాట్లాడక తప్పదు. ఏంమాట్లాడాలి? ఎట్లా మాట్లాడాలి?"

"ఇక మేం వెళ్ళివస్తాం అబ్బాయి." అన్నాడు వెంకటరమణయ్య. ఆయన పెంపుడుకూతురు వంక తిరిగి, "నీకోరిక నెరవేర్చాను తల్లీ నీవూ

నీభర్తా తరచు వచ్చిపోతూంటే నేను సంతోషిస్తాను. నిన్ను భగవంతుడు సుఖపెడతాడు" అన్నాడు.

ఆ పిల్ల చెంగు అడ్డం పెట్టుకొని ఏడవటం మొదలుపెట్టింది. వెంకటరమణయ్య మొహం చూస్తే సుబ్బారావుకు జాలివేసింది.

చిట్టచివరకు వెంకటరమణయ్యా వితంతువూ వెళ్ళిపోయినారు. సుబ్బారావు గుండె గుబుక్కుమన్నది.

సీతారామమ్మ దుఃఖం దిగమింగి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఒక్కసారి అతనివంక చూసింది. అతను ఆమెవంకనే చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

ఆమె కళ్ళనలపటం పూర్తిచేసి పరధాన్యంగా వాకిలివంక చూస్తూ తన ట్రంకుపెట్టెమీద ఆసీనురాలయింది. అతను కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అతని కళ్ళు ఆమె మొహంమీదే ఉన్నై.

"ఎంత అందమైన మొహం!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. "ఎంత అందమైన కళ్ళు!" ఏంలాభం – తను అందం అనుకునేది నిజంగా అందం కానప్పుడు? ఎవడికి కావాలి అందం – అసలు అందం?" అనుకున్నాడతను మళ్ళీ – కొంచెం కోపంగా ఇదే అందం! ఇదే చక్కదనం – వందమంది ఇంకోటి చెప్పినాసరే!

అతని ఆలోచన యావత్తూ చిందరవందర ఆయేటట్టు సీత పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచింది. ఆమె వెంకటరమణయ్యను గురించి విచారిస్తున్నదని కనిపెట్టి అతను "చాలా మంచివాడు పాపం!" అన్నాడు.

ఆమె మొహానికి ఒక్కవెలుగు వచ్చింది. ఆమె చప్పున తన విప్పారిన మొహం అతనివైపు తిప్పి "మానాన్నకాదూ?" అన్నది.

"సుబ్బారావు అవునని తల ఊపాడు. ఆ తరవాత సీత తన తండ్రిని గురించి ఆలోచించటం కొంత తగ్గించి సుబ్బారావును గమనించటం మొదలు పెట్టింది.

"మీరుకూడా మంచివారేపాపం. నామొహం చూడటానికైనా ఒప్పుకుంటా రనుకోలేదు మా నాన్న – మీరసలు నాన్న – చేసిన వెధవపనికి."

.. ఆ తరవాత కాస్సేపు ఇద్దరూ మౌనంగా ఉన్నారు.

"అయితే నీ పేరు సీతారామమ్మా?" అన్నాడు.

"నాపేరు మరిచిపోయినారా?" అన్నదామె నవ్వుతూ "నేను మీపేరు మరిచిపోలేదు.... నన్నెవ్వరూ అంత పొడుగున పిలవరు. సీత అని పిలుస్తారు.... నేను మిమ్మల్ని చివరిసారి చూసినప్పుడు నాకు ఏడు, కాదు ఆరేళ్ళు. మీరప్పుడెట్లా ఉండేవారో కూడా నాకింకా కళ్ళకు కట్టినట్టుంటుంది."

"నేను మారానా?"

"మారలేదా?"

"నీ కిప్పుడు నేనెవరో పరాయివాడల్లే కనిపించటం లేదూ?"

"మీరింకా అట్లానే ఉంటారని అనుకున్నానా ఏమిటి? మారిఉంటారని నేనెట్లాగో అనుకున్నాను. మీరిన్ని సంవత్సరాలనించీ నన్ను ఒక్కసారిఅయినా తలవలేదా?"

"నువ్వు నన్ను అట్లా అడిగి లాభంలేదు. నాకు ఈ రెండు మూడు సంవత్సరాలనించీ జరుగుతున్న విషయాలే జ్ఞాపకం ఉన్నై కాని అంతకు పూర్వం ఏం జరిగిందో ఏమీ జ్ఞాపకంలేదు."

"నిజంగానా?" అన్నది సీత ఆశ్చర్యంతో "అయితే మీకు మానాన్న నాలుగేళ్ళ వయస్సుగల వెధవపిల్లను పెళ్ళిచెయ్యటం కూడా జ్ఞాపకంలేదా?"

"అట్లా అడిగి లాభం లేదన్నాను కాదూ? నేను పరాయివాణ్ణనుకొని జరిగిందంతా చెప్పు."

"చెప్పేటందుకేముంది? నన్ను కని మా అమ్మ చచ్చిపోయింది. మానాన్న వ్యాజ్యాలకోసరం ఆస్తియావత్తూ తగలపెట్టి చివరకు నామూడోయేట నన్నొక ముసలివాడికిచ్చి పెళ్ళిచేసి ఆయనపంచను పడిఉన్నాడు. ఆ ముసలివాడు ఒక్క సంవత్సరంలోగా చచ్చిపోయినాడు. మానాన్న కాకాస్త అండా పోయింది. దూరదేశంవెళ్ళి నన్ను మరొకరికిచ్చి పెళ్ళిచేసి మళ్ళీ ఎవరిఅండన్నా చేరుదామని ఆయనకు దుర్బుద్ధి పుట్టింది. వూరిలో మీ నాన్నగారు తగిలారు. అప్పటికి మీకు ఏడెనిమిదేళ్ళనుకుంటాను. మానాన్న మీనాన్నగారిని ఎట్లాగో ఒప్పించాడు మనిద్దరికీ పెళ్ళిజరపడం విషయమై మీనాన్నగారికి మానాన్న చెప్పిన జోశ్యంలో గురి కలిగి తనకు మారకం సమీపించిందని నమ్మి అట్లా చేశారు. ఆ తరువాత ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు గడిచినై. ఈలోపుగా మీనాన్నగారికి విజయనగరం ఆస్థానంలో పనికుదిరింది. అక్కడే నామొదటి పెళ్ళి సంగతి బయటపడ్డది. అప్పుడు మీరూ, మీనాన్నగారూ మాయింటికి ప్రయాణమై వచ్చారు. మానాన్నను అనవలసినమాటలన్నీ అని తెగతెంపులుచెప్పి వెళ్ళిపోయినారు. నేనదే మిమ్మల్ని కిందటిసారి చూడటం.

"ఆ తరవాత మా నాన్న కొద్దికాలానికే చనిపోయినాడు — వీధిలో. నన్నప్పుడు మా యీ నాన్న దగ్గిరికి తీసి పెంచటం మొదలు పెట్టాడు. ఆయనకు పాపం పిల్లలు లేరు. నన్ను తన కూతురికన్న ప్రాణంగా పెంచాడు, పెద్దదాన్ని

చేశాడు. చదువు చెప్పించాడు. ఉన్నంతలో నాకేలోపం లేకుండా చూశాడు. ఆయన నాకెంత తండ్రిమాదిరిగా అయిపోయినాడంటే ఆయనకు నే నిప్పుడు కృతజ్ఞురాలినిగా ఉందామని ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేను. మీ కర్థమవుతుం దనుకుంటాను."

సుబ్బారావు తల ఊపాడు.

"నాకు మళ్ళీ పెళ్ళిచేస్తా నన్నాడు మా నాన్న — ఈ నాన్న. నేను ఒప్పుకోలేదు. నా సాటివాళ్ళంతా వారి వారి భర్తలతో చక్కగా కాపరంచేస్తూ పతివ్రతాధర్మం నెరవేరుస్తున్నారు. నేనుమాత్రం ఎందుకు చెయ్యరాదు? ఎప్పుడో మానాన్న నాకొక అవాచ్యమైన పెళ్ళి చేశాడు కనుక నేను ఆ ధర్మానికి దూరం ఎందుకై పోవాలి? వయస్సు వచ్చిన తరవాత నేను మరొక భర్తను ఏరుకుని ఆయనతో కాపరంచేస్తే అందులో గొప్ప ఏముందీ? ఆ పని ఎవతె అయినా చెయ్యగలదు. పైగా ఇప్పటి కాలపు పెళ్ళి చేసుకుని పతివ్రతాధర్మం అంటే అంతా నవ్వుతారు. మొగుడికన్న మొగుడి స్నేహితులను ఎక్కువగా చూడటం ఇప్పటి ఫాషన్లలే ఉంది. నాకది రుచించదు.

"నీ భర్త నిన్ను ఏలకపోతేనో?" అని మా నాన్న నన్ను భయపెట్టేవాడు. పతివ్రతాధర్మానికి అవేమీ అడ్డం రావు నేను నా భర్త వాకిలి కుక్కగా ఉండి అయినా నా ధర్మం నేను నెరవేర్చగలనని సమాధానం చెప్పాను.

"నేను తెలియనితనంచేత మాట్లాడుతున్నానని మా నాన్న చాలాకాలం సందేహించాడు. ఆ తరవాత నా మొండిపట్టు నేను వదలనని గ్రహించి మీకోసం వెతికించటం మొదలుపెట్టాడు. నేను చెప్పగల విషయాలు బహుకొద్ది. నాకు మీ నాన్నగారి పేరుకూడా జ్ఞాపకం లేకపోయింది. మా నాన్న వూరిలోనూ విజయనగరంలోనూ కొంతకాలం విచారించిన తరవాత మీ ఆచోకీ దొరికింది. ఆ తరవాత మీరు ఎక్కడెక్కడ ఎప్పుడెప్పుడున్నారో క్రమంగా అంతా ఆరా తీశాడు మా నాన్న. మీ సంగతి తెలిసిన తరువాత నేను మిమ్మల్ని చూడాలని ముళ్ళమీద ఉండసాగాను. అందుచేతనే మా నాన్న మీకు అంత అవ్యవధిగా ఉత్తరంరాసి బయలుదేరాం. మా నాన్న, పాపం, నా మనసు బాగా కనిపెట్ట గలడు."

సుబ్బారావు కొంతసేపు మౌనంగా ఉండి, "నీ పతివ్రతాధర్మం చాలా చిత్రంగా ఉంది. నాకు ఆ పతివ్రతాధర్మంలో ఎక్కువ నమ్మకం లేదు.' అన్నాడు.

"మా నాన్నకూ లేదు. నా కున్నది!"

"మీరు నిజంగా చెప్పండి. ఈ విషయాలేవీ మీకు జ్ఞాపకంలేవా?"

"నువ్వు జ్ఞాపకం చేస్తుంటే నాకు ఒక్కొక్కటే లీలగా జ్ఞాపకం వస్తున్నట్టున్నది."

"మీ రెట్లా మరిచిపోయినారో నేను ఊహించలేకుండా వున్నాను."

"అయినా ఒకటి జరిగిందిలే. మూడునాలుగేళ్ళ కిందట నాకొక పెద్దజబ్బు చేసి ఆ జబ్బులో మతిపోయింది. వెనకటివి బాగా జ్ఞాపకం రావు."

పదిగంటలకు పనిచేసే కుర్రవాడు వచ్చి వారి సంభాషణకు అంతరాయం కలిగించాడు.

"హోటలునించి భోజనం ఇద్దరికి తీసుకరారా?" అన్నాడు సుబ్బారావు వాడితో.

వాడు చాలా సేపు సీతవంక చూస్తూ నిలబడి మాట వినిపించుకోక చివరకు చివాట్లు తిని టిఫినుకారీయరు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

"సాయంకాలంనించీ నేనే వంటచేస్తాను. నాకు ఇంటిపనులు చెయ్యటం చాలా సరదా" అన్నది సీత.

ఇంట్లో ఆడది తిరుగుతుంటే అదొక శోభగా ఉంది. తన కోరిక భగవంతుడీవిధంగా తీర్చుకోదలచుకున్నాడా? అతని కామాట అనుకుని ఏం తృప్తి? ఇప్పుడీ సీతను ఏంచెయ్యాలి? మారు మాట్లాడకుండా స్వీకరించాలా? అందువల్ల తనకు చాలా సుఖం చేకూరేటట్టే కనిపిస్తున్నది. దానికి తనెట్లా అర్హుడవుతాడు? ఆమె తనమీద చూపిస్తున్న ఆపేక్ష తను ఆమె భర్త అనే నమ్మకంతోనే. నేను నీ భర్తను కాను అని చెప్పితే ఈ సీతే తనవంక ఎట్లా చూస్తుంది?

ఇటువంటి క్లిష్టపరిస్థితులు తనకే వస్తవా, లేక అందరికీ ఇంతేనా?

ఎంత విచారించినా ఓర్పుతో రాగలదానికి ఎదురుచూడటం తప్ప గత్యంతరం కనిపించలేదు.

మనిషిని కనిపెట్టి ఉండటంలో సీత ఎంత నేర్పరి! తన అవసరాలన్నీ చెప్పకుండానే అట్లా గ్రహించి తనకు పరిచర్యచేసే మనిషి తన కెన్నడూ ఉండి ఉండలేదు. అటువంటి భార్యే ఉంటే కొంప భూలోకస్వర్గం అనిపించదా?

తనను చూసి సంతోషంగా ఉండకుండా ఉండలేదు. తన చూపు ఆమె చూపుతో కలిసినప్పుడల్లా తప్పక నవ్వుతుంది. తనకు కించిత్తు అసంతృప్తిగాని, కష్టంగాని కలిగినట్టు కనిపిస్తే చాలా అదుర్దా పడుతుంది.

ఇదంతా ప్రేమా?

పతివ్రతాత్వమా, కొంపతీసి?

అందరు భార్యలూ – పాతివ్రత్యంలో నమ్మకం ఉన్న భార్యలు . భర్తలను ఇట్లాగే చూస్తున్నారా? చూస్తే ఆ భర్తలంతా తనమాదిరిగా సంతృప్తి చెందుతున్నారా భార్యలతో? అనుమానాస్పదం.

ఇది పతివ్రతాత్వం కాదు, ప్రేమే!

అయితే ఏమీ ఎరగని తనను సీత ఎప్పుడు ఏ కారణంచేత ప్రేమించటం మొదలుపెట్టినట్టూ!

సీత అతనికి అర్థం కాలేదు.

ఆమెమీద మాత్రం అతనికి అక్షణాని కాక్షణం ప్రేమ పుట్టుకురావటం మొదలుపెట్టింది. ఒకటి రెండు రోజుల్లోనే అది పెద్ద ప్రవాహమై ఉండును – అడుగడుగుకూ అతన్ని ఇటువంటి సంశయాలు బాధించకపోతే.

ఏమిటి తన ప్రారబ్ధం? తన కోరిక ఎంత నైపుణ్యంతో తీర్చాలో అంత నైపుణ్యంతో తీర్చాడు భగవంతుడు. అతనికి భార్యామీద మనస్సుపోయినా ఇప్పు డతను ఏ చిన్నపిల్లనో చేసుకోవటం అసంభవం. పెద్దపిల్లను చేసుకుంటే ఆ పిల్ల అన్నివిధాలా తను కోరిన రకంకాదని అనుమానం. (పెద్ద అయిన తరువాత పెళ్ళిళ్ళు చేసుకునేవాళ్ళూ, పునర్వివాహం చేసుకునే వితంతువులూ ఎట్లా అయినా కాస్త గడుసుగా ఉండరూ?) తనకోరిక ఎంత గొంతెమ్మకోరికో అది తీరేవరకూ తెలిసిరాలేదు. ఇప్పుడు?

ఒకసారి పనిపెట్టుకుని ఈ విషయం సీతతో తర్కించాడు.

"సీతా, నీకు నామీద ఎంత అభిమానం?"

"మీకు నిజంగా నమ్మకం ఉందా?" అన్నది సీత నవ్వుతూ.

"నాకు కళ్ళూ, చెవులూ లేవా? అయితే నాకొకటే ఆశ్చర్యం."

"ఏమిటది?"

"ఎందుకు నీ కా అభిమానం నన్ను చూస్తే?"

"చేసుకున్న భర్తగారు కాదూ?" అని సిగ్గుపడ్డదానల్లే సీత తల వంచుకుంది.

అతని మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

ఆతరవాత ఎన్నిసార్లడిగినా సీత అక్కడిదాకా వచ్చి ఆగిపొయ్యేది.

మూడురోజులు గడచినై. సీతను ఏంచెయ్యాలో అతనికి తెలియనేలేదు. అతను ఆమెకు గజందగ్గిరిగాకూడా వెళ్ళకుండా ఈ మూడురోజులూ గడిపాడు. ఆమె అందుకు చింతించినట్టు కనపడలేదు. కానీ తను ఏక్షణం చేతులుచాస్తే ఆక్షణం ఆమె తనదగ్గిరికి పరిగెత్తుకుని వస్తుందని అతనికి నమ్మకమే. ఆమె కళ్ళలో ఒక్కొక్కసారి అంత అనురాగం కనిపించేది.

అంతా తన బర్తమీద!

కంపెనీవారి దగ్గరనించి ఉత్తరంవచ్చి మూడు రోజులయింది, ఆ విషయం అతను తగిన చర్య తీసుకోనేలేదు. నాలుగోనాడు ఉదయం ఆపని మీదే బయలుదేరాడు. అతను భోజనానికి వచ్చేసరికి ఒంటిగంట కావచ్చింది.

అతనికోసరం నిరీక్షిస్తున్న మనిషిమాదిరిగా సీత నవ్వుతూ ఎదురువచ్చి అతను విప్పిన కోటూ, చొక్కా తీసుకుంటూ "ఇంత · ఆలస్యమయిందేమండి? పాపం, పొద్దున కాఫీహోటల్లో తిన్నతిండేనా?" అన్నది.

అతను వినిపించుకోలేదు. అతని భోగట్టా ఫలితాలు మహాభయంకరంగా పరిణమించేటట్టు కనపడుతున్నై. ఇద్దరు ముగ్గురు పెద్దలకు జైలుప్రాప్తి కలిగేటట్టు కనపడుతున్నది. కొన్ని విచిత్రములైన విషయాలు బయటపడినై. మరి కొన్ని త్వరలో బయటపడనున్నై. సుబ్బారావు మనస్సింకా ఆ విషయాలమీదనే ఉంది.

సీత అతను తన్ను గమనించకపోవటం చూసి ఇంతమొహం చేసుకున్నది. అతను పరధ్యానంగా స్నానానికి వెళ్ళాడు. భోజనానికి వచ్చినప్పుడు కూడా అతని మనస్సెక్కడో ఉన్నది.

అతను భోజనంచేస్తూ అకస్మాత్తుగా తలఎత్తి "ఈ కూర ఎంత బాగా కుదిరిందీ!" అన్నాడు.

సీత మామూలు అలవాటుచొప్పున నవ్వినట్టు నవ్వలేదు. ఏమాత్రమో తడిగా ఉన్నట్టు కనిపించే కళ్ళు అతనివైపు తిప్పి మళ్ళీ నేలవంకచూస్తూ ఊరుకుంది. ఆమె కిందిపెదవి ఏమాత్రమో వణుకుతూ ఒక్కసారి ఆమె పై పలువరుస కిందికి వెళ్ళివచ్చింది.

"సీతా!" అన్నాడు సుబ్బారావు ఆదుర్దాగా.

ఈసారి సీత తల ఎత్తినప్పుడు ఆమెకళ్ళు స్పష్టంగా తడితో మెరుస్తున్నై.

"ఏమిటది? ఎందుకట్లా ఉన్నావు?" అన్నాడతను ఆదుర్దాగా.

"నేనెట్లా ఉన్నాను? మీకే ఎందుకో నామీద కోపం వచ్చింది. నేను ముందు భోంచేశాననో ఏమో! ఇక ఎప్పుడూ భోంచెయ్యను లెండి!" అన్నది సీత.

సుబ్బారావు పొంగిపోయినాడు. ఆ క్షణంలో అతను ఆ ఎంగిలిచేత్తో లేచివచ్చి ఆమెను గట్టిగా కౌగిలించుకుని ఎందుకు ముద్దుపెట్టుకోలేదో అతనికే తెలియదు ఈనాటికీ, ఇది ప్రేమే! ఇది చాదస్తం కాదు. అయితే తనకంటే ముందు భోంచెయ్యదు.

అతను మృదువుగా "నేనేదో ఆలోచిస్తున్నాను. నాకు నీమీద కోపం వచ్చిందని ఎందుకు నీకంత అనుమానం?" అన్నాడు. అతని మొహంకూడా సంతోషంతో వికసించింది. "నావిషయమై నీకంత ఆరాటం ఎందుకు సీతా!"

సీత జంకుతూ సమాధానం చెప్పింది.

"ఎందుకట్లా అడుగుతారు? నేను మీభార్యను కాదూ?"

అతనికి మొహాన చిరునవ్వు తుడిచేసినట్టు మాయమయింది. అతను మౌనంగా తలవంచుకుని భోజనం పూర్తిచేశాడు.

అతనివెంట ఆమెకూడా వచ్చింది గదిలోకి.

"నేను అజ్ఞానురాలిని. నావల్ల తప్పులుంటే క్షమించండి. నాకు మీరు సంతోషంగా లేకపోతే చాలాకష్టంగా ఉంటుంది. నేను మీకెట్లాగో ఉత్సాహభంగంచేశాను. నాకు చాలాకష్టంగాఉంది" – పైన మాట్లాడలేక సీత చీర కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకోసాగింది.

చప్పున సుబ్బారావుకు వెంకటరమణయ్య స్ఫురణకువచ్చాడు. తరువాత ఆయన చివరచెప్పిన మాటలు అతని చెవిలో మోగినై. ఆయన వద్దన్న ఒక్కపనీ చేస్తున్నాడు తను. ఆమెను హింసిస్తున్నాడు. ఆమె తన భర్తను ప్రేమించింది కనక తను ఆమెను హింసించాలా? ఆమె తనకు చూపుతున్న ప్రేమకూ, చేస్తున్న సేవకూ ఇదా బహుమతి?

"చూడు సీతా. నన్ను నాలుగు రోజులపాటు గమనించకు. నే నిప్పు డొక పనిలో మునిగి ఉన్నాను. నేను పరధ్యానంగా ఉన్నా. చిరాకుగాఉన్నా తప్పు నీమీద వేసుకోకు. సరేనా? నాకు నీమీద ఏకారణంచేతా కోపంరాదని నమ్ము. అంతకన్న ఇప్పుడేమీ చెప్పలేను. నువ్విట్లా అనవసరంగా చింతించటం నాకు చాలా కష్టంగావుంది," అని అతను డ్రెస్సు వేసుకుని బయటికి వెళ్ళిపోయినాడు.

సుబ్బారావు చేసిన భోగట్టా అతనికి వారం రోజులు పట్టింది. ఆ తరవాత అపనిమీదినించి అతన్ని తప్పించి చెయ్యవలసినదంతా కంపెనీవారే చేశారు. అ వివరాలన్నీ పత్రికలలో కాలక్రమాన ప్రకటించబడినై.

ఒక్కసారిగానే తన జీవితంలో అడుగుపెట్టిన రెండు సమస్యలలోనూ ఒకటి తృప్తికరంగా ఒక ఒడ్డు చేర్చి రెండవదానివైపు తిరిగాడు సుబ్బారావు.

నిజానికి వెయ్యిమందిలో తొమ్మిదివందల తొంభైతొమ్మిది పైచిల్లరకు ఇది సమస్యేకాదు. తను చెయ్యవలసినదంతా ఏమిటంటే మారు మాట్లాడకుండా సీతను స్వీకరించటం. అందులో తప్పేమీలేదు. పైగా అది ఉభయులకూ చాలా తృప్తికరమైనటువంటి ఏర్పాటుకూడానూ! కాని –

అక్కడే సుబ్బారావుకు చిక్కువచ్చింది. అట్లాచేసి సుబ్బారావు సీతతో నిజమైన సుఖం ఒక్కక్షణం అనుభవించలేదు. ఆమెకు తనమీద ప్రేమ ఉన్నదని సంపూర్ణంగా విశ్వసించటానికి తనకు ఎంతమాత్రమూ ఆధారం చిక్కలేదు — చిక్కేటట్టూలేదు. అతనికి ఆనాటికానాడు ఆమెమీద ప్రేమ ఎంత ధ్రువం అవుతున్నదో ఆమె తనను ప్రేమించటం నిరూపణ కావటం అంత అనుమానాస్పదం అవుతున్నది. 'నేను నీ భార్యను కానా? నువు నాభర్తవుకావా?' అనే వాదన సీత మొండితనంవల్ల చెయ్యటం లేదు. ఆమె కంతకన్న ఆధారం లేదు. పాపం. ఏం చేస్తుంది?

పిచ్చి సీత! అమాయకురాలు! ఆమెను తన ఇంట ఒక్కక్షణం ఉంచుకునే అర్హత తనకు లేదు. అతను ఒక తీర్మానానికి వచ్చాడు.

సీత కూడా ఒక తీర్మానానికి వచ్చినట్టే కనపడ్డది. ఆరాత్రి భోజనానంతరం అతడు వెన్నెల షికారు వెళ్ళి చాలా ఆలస్యంగా తిరిగివచ్చాడు. సీత గదిలో— వారు వేరు వేరు గదుల్లో శయనిస్తున్నారు— దీపం తగ్గించి ఉన్నది. సీత అతని కాలిచప్పుడు విని లేచి కూర్చున్నది. అతను గమనించని వాడల్లే తన గదిలో పడుకున్నాడు.

అయిదు నిముషాలలో ఆమె మెల్లిగా అతని గదిలోకి వచ్చింది. అతను నిద్రపోతున్నట్టు నటించాడు. ఆమె అతనిమీద చెయ్యి వేసింది. అది ప్రథమ స్పర్శ. అతని శరీరం జల్లుమన్నది. పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు.

"నామూలకంగా మీరేదో బాధపడుతున్నారు—ఉండండి! నేను మిమ్మల్ని దెప్పటం లేదు. నేను మిమ్మల్ని సుఖపెడదామని వచ్చాను. అది నాచేత కాలేదని తెలుసుకున్నాను. నన్ను మా నాన్న దగ్గరికి పంపించండి. ఒకప్పుడు భయపడ్డాను, నన్ను మీరు చులకనగా చూస్తారని. ఈ విధంగా నన్ను గురించి మీరు లోలోపల విచారిస్తారని నాకు తెలియదు. మీ కష్టం ఏమిటో నాకు స్పష్టంగా చెప్పండి. నా శరీరం అమ్మి తీర్చుతాను. మీరు పైకి నాతో మంచిగా ఉంటూ లోపల బాధపడుతుంటే నాగుండె పగిలిపోతున్నది. నే నేదో పాడు ఘడియలో ఇక్కడ డడుగుపెట్టాను" అన్నది సీత.

తను పాడు ఘడియలో అడుగుపెట్టిందా? ఆ క్షణంనుంచీ తను ఎంత సుఖం అనుభవిస్తున్నాడో ఆమెకేం తెలుసును? ప్రేమించబడటం ఎంత సుఖకరమైన విషయమో ప్రేమించటం అంత బాధాకరం. అతను ప్రేమిస్తున్నాడే కాని ప్రేమించబడుతున్నాడనే నమ్మకం లేదు. దానికే అతని ఆరాటం యావత్తూనూ. ప్రేమించి ప్రేమించబడని వాడికి తెలుస్తుంది ప్రేమించటం ఎంత కష్టంతో కూడుకున్న విషయమో.

"నువు నన్ను ప్రేమించాననుకుంటున్నావు సీతా అది పొరపాటు. నువ్వు పాతివ్రత్య ధర్మప్రకారం నీ భర్తను ప్రేమిస్తున్నావు. అది నాకేం తృప్తి? నీ భర్తపైనా పలాని కారణం వల్ల ప్రేమించకుండా నీ భర్తగనక ప్రేమించావు."

"మీరు చెప్పేది నా కర్థం కావటం లేదు. మీరు నా భర్త అయినప్పుడు నేను నా భర్తను ప్రేమించటం మిమ్మల్ని ప్రేమించటం కాదా?"

"నేను నీ భర్తను కాననుకో!"

"ఎందుకు కారూ?" సీత కొద్దిగా పాలిపోయింది.

అతను మాట్లాడుతూ సీత మొహం వంక చూడలేకపోయినాడు.

"నేను అబద్ధం ఆడాను. నా కెన్నడూ మతి చెడలేదు. నాకు చిన్నతనం నించీ జరిగిన విషయాలన్నీ బాగా జ్ఞాపకం ఉన్నై. మనం– మనం భార్యా భర్తలం కాము!"

సీత ఈసారి పూర్తిగా పాలిపోయింది. ఆమె నిలవటానికి కూడా సత్తువ లేక అతని మంచంమీద ఒక మూల కూర్చుంది.

ఇద్దరూ చాలా సేపు మౌనంగా ఉన్నారు.

"ఇక నీ కిక్కడ ఒక్క క్షణం గడవటం కూడా చాలా కష్టమను కుంటాను. ఏమిటి కర్తవ్యం?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె చెప్పిన సమాధానం రహస్యం మాదిరిగా ఉంది.

"నాకేమీ తెలియదు. మా నాన్నగారింటికి పోవాలి. ఇంకేముందీ?....ఎంత జాగర్తగా విచారించాడు మా నాన్న! పొరపాటు ఎట్లా జరిగి ఉంటుంది?"

"ఎట్లా జరిగినా జరిగి ఉంటుంది. ఆంధ్రదేశం నిండా నేతి సుబ్బారావులే. ఈ ఊళ్ళోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నాడు. ఈ చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో కనీసం నలుగురు నేతి సుబ్బారావులున్నారు–నే నెరిగినంత వరకు."

మళ్ళీ కాసేపు ఇద్దరూ మాట్లాడలేదు.

"మీరెంత మంచివారు! మరొకరయితే నన్ను మొదటిరోజునే వంచించి ఉందురు. మీ రెప్పుడు నన్ను దగ్గిర కూర్చోపెట్టుకుంటారు, ఎప్పుడు ముద్దు పెట్టుకుంటారు అని ఉండేది నాకు. మీరు దూరం దూరంగా ఉన్నారని నాకు చాలా కష్టంగా ఉండేది. కాని నేను ఏమీ అడగలేదు. ఒకసారి వితంతువును, నాకట్లా అడగటానికి అర్హత ఏముందీ?"

సుబ్బారావు కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరిగినై.

"నేను మంచివాణ్ణయితే నిన్ను ఒక్క క్షణం ఈ ఇంట్లో ఉండనిచ్చే వాణ్ణా! నా గదిలో నువు అడుగు పెట్టగానే గది కెంత శోభ వచ్చిందంటే నిన్ను తిరిగి పంపివెయ్యటం నాకు అసంభవం అయింది. నేను వట్టి స్వార్థపరుణ్ణి. నేను మామూలు పెద్దమనిషినైనా కాను!"

అతను గడియారం చూసి "ఇంకా మెయిలుకు అరగంట వ్యవధి ఉంది. బయలుదేరుతావా?" అన్నాడు.

"బయలుదేరుతాను."

"నువ్వు వెళ్ళిన తరువాత ఈ ఇల్లు స్మశానం మాదిరిగా ఉంటుంది- కొంతకాలం పాటు." అన్నాడతను చుట్టూ చూస్తూ.

ఆమె కూడా చుట్టూ కలయచూసి "ఈ ఇంట్లో ఉన్న ప్రతి వస్తువును ప్రేమించటం నేర్చుకున్నాను. నాకూ కొంతకాలం పాటు ఇదంతా మరుపురాదు." అన్నది.

"ఇకలే! నీ బట్టలూ అవీ సర్దుకో! చీరకూడా మార్చుకో."

సీత సరేనన్నట్టు తల ఊపింది కాని కదలలేదు.

"మళ్ళా నీ భర్త కోసం అన్వేషణ ప్రారంభిస్తావా? నేను కూడా నా చేతనైన సహాయం చేస్తాను."

"నేనిక ఏమీ చెయ్యను. అదంతా వట్టి చాదస్తం అనిపిస్తున్నది. ఈ జీవం ఇట్లాగే వెళ్ళిపోతుంది."

"లే సీతా! ఎక్కువ వ్యవధి లేదు....నేను నిన్ను తరుముతున్నానా?"

ఆమె మారు మాట్లాడకుండా లేచి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తన గదిలోకి వెళ్ళింది.

"అయిదు నిముషాలలో తయారుకా ప్రయాణానికి!"

తను కూడా లేచి సీత గదికి వెళ్ళేలోపల సుబ్బారావు అయిదు నిమిషాలు కాదు పది నిమిషాలాగాడు.

అతను వెళ్ళేటప్పటికి సీత గది చిందరవందరగా ఉన్నది. ఆమె గది మధ్య పెట్టె పెట్టుకుని పరధ్యానంగా చూస్తున్నది. ఆమె సర్దుడు ఇంకా ప్రారంభమైనా కాలేదు.

అతన్ని చూడగానే ఆమె లేచి విపరీతంగా ఏడుస్తూ, "నేను పోలేనండీ! నేనిక్కడే వుంటాను. నన్నిక్కడే ఉండనివ్వండి!" అన్నది.

సుబ్బారావు నిర్ఘాంత పోయినాడు.

"ఏం జరిగింది? ఎందుకట్లా బాధపడతావు?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె నేలమీద కుప్పగా కూలి చెప్పతరం కాకుండా ఏడవటం మొదలు పెట్టింది.

"నేను మా నాన్నగారింటికి పోలేను, నా ప్రాణం ఇక్కడే ఉంటుంది. నాకు నా మొగుడవసరం లేదు. నేను పోతే మిమ్మల్ని ఎవరు చూస్తారు? నేను మిమ్మల్ని విడిచిపెట్టి పోలేను. నన్ను పనిమనిషి కిందనైనా ఇక్కడ ఉండనివ్వండి!"

అతను కలలో కూడా ఆశించని మాట సీత నోటివెంట వచ్చింది. అతని కింకేం కావాలి?

అతను కూడా ఆమె పక్కన చతికిలపడి ఆమెను తన దగ్గిరికి లాక్కుని ఆమె దుఃఖమంతా పొయ్యేటట్టు ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

చివరకు ఆమె అతనివైపు మొహం తిప్పినప్పుడు అతడి మొహంమీద చిరునవ్వు వాన కురిసి వెలిసిన మీదట లేత ఆకు గుబురుమీద పడిన సూర్య ప్రకాశం మాదిరిగా ఉంది.

"నిన్ను ఎంతలో పోగొట్టుకునేవాణ్నయినాను సీతా!" అన్నాడతను నవ్వుతూ.

"నాకే మతిలేదు. మీ రెన్నిసార్లడిగినా నా నోటివెంట నాకు మీమీద ఎంత ప్రేమ ఉన్నదీ తెలియ చేయలేకపోతిని. మీరుపడ్డట్టే నేనూ బాధ పడ్డాను. మీకు నామీద ప్రేమ లేదేమోనని .. మనమిద్దరమూ ఇప్పుడు ప్రపంచానికి వెలికామాలు. నేను అదివరకే వెలి. పాపం మీరు—"

"నేను నీ మొగుణ్ని కనక వెలి. నేనే నీ మొగుణ్ణి. నా అవస్థ కనుక్కో లేదా నువ్వు? నిన్ను చూసిన క్షణంనించీ నీకూ నాకూ మధ్య ఏదీ అడ్డం రాదని తీర్మానించుకున్నాను. కాని నా చేతుల్తో కట్టిన మంగళ సూత్రమే అడ్డురావటం మొదలు పెట్టింది. అందుకని ఆ అబద్ధం ఆడాను. నేను నీ మొగుణ్ని కానన్నాను. అనలేదనుకో. ఇద్దరమూ సుఖంగా కాపరం చేసేవాళ్ళం. కాని ఆ మంగళ సూత్రం మనిద్దరి మధ్యా అట్లాగే ఉండేది. తరవాత నువ్వు నన్ను ఏ విధంగానూ నమ్మించలేవు. అది ఎప్పటికీ తేలదు— ఆ నిజం. అందుకని నిన్ను పోగొట్టుకోటానికైనా సంసిద్ధుణ్ణి అయినాను"

"అమ్మ దొంగా!" అన్నది సీత.

అంతే! సామాన్య వ్యక్తులకే చాతవును ఇంత అసామాన్యంగా ప్రవర్తించటం.

(ప్రథమ ముద్రణ : సెప్టెంబరు 1936, వినోదిని)